

Verificarea protocoalelor de securitate

21 decembrie 2004

- modele ale protocoalelor și problemelor de securitate
- exemple tipice de protocoale și atacuri
- modelarea în logica BAN
- metode de verificare

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Protocoale de securitate - Importantă

Nevoia de comunicare secretă: încă din antichitate la fel și descoperirea cifrurilor, începutul criptografiei

Probleme de securitate: multiple aspecte: autentificare, integritate, confidențialitate, etc.

Soluțiile folosite sunt complexe și raționamentele asupra lor dificile. Securitatea unui protocol nu trebuie să se depindă de păstrarea secretă a algoritmului (NU: "security through obscurity")

- Erori subtile în protocoale existente au fost descoperite uneori după foarte mult timp (17 ani, într-un caz)

⇒ riscuri mari în cazul compromiterii unui algoritm slab, secret și deci neanalizat de specialiști

⇒ importanța verificării formale cu atât mai mare

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Verificarea protocoalelor de securitate

3

Chei comune și chei publice

O problemă fundamentală: stabilirea unui canal sigur (criptat) de comunicație între două entități

Criptare cu cheie comună

- cheie comună cunoscută doar de cei doi participanți
- cheia de decriptare e obținută simplu din cea de criptare (conventional se consideră aceeași)
- exemplu: Data Encryption Standard (1975)

Criptare cu chei publice

- fiecare participant A : pereche de chei
- publică, K_a : criptare / secretă, K_a^{-1} : decriptare.
- A trimite $K_b(K_a^{-1}(M))$: decriptat doar de B , sigur de la A
- ex. Diffie-Hellman, Rivest-Shamir-Adleman (1976)

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Verificarea protocoalelor de securitate

4

Modele pentru protocoale

[Dolev & Yao '83]: importanța unor prezumții clare în modelarea, analiza și verificarea protocoalelor:

- Într-un sistem cu chei publice:
  - funcțiile de criptare nu se pot sparge
  - directorul de chei publice e permanent integru
  - fiecare are acces la toate cheile publice $E_X, \forall X$
  - numai X are acces la cheia de decriptare D_X
- Un protocol între doi participanți nu necesită asistența unui al treilea pentru criptare sau decriptare
- Într-un protocol uniform, toate perechile comunicante folosesc același format pentru mesaje

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Verificarea protocoalelor de securitate

5

Exemple de atacuri

Protocolul 1:

- $A \rightarrow B: E_B(M)$
- $B \rightarrow A: E_A(M)$

Atacul 1:

- $A \rightarrow B: E_B(M)$, interceptat de Z
- $Z \rightarrow B: E_B(M)$
- $B \rightarrow Z: E_Z(M)$; Z decodifică M

Protocolul 2:

- $A \rightarrow B: E_B(E_B(M)A)$
- $B \rightarrow A: E_A(E_A(M)B)$

Atacul 2:

- $Z \rightarrow A: E_A(E_A(E_A(M)B)Z)$
- $A \rightarrow Z: E_Z(E_Z(E_A(M)B)A)$
- Z decodifică $E_A(M)B$, deci are $E_A(M)$
- $Z \rightarrow A: E_A(E_A(M)Z)$
- $A \rightarrow Z: E_Z(E_Z(M)A)$, deci Z are M

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Verificarea protocoalelor de securitate

6

Dolev & Yao: Modelul atacatorului (intrusului)

Sabotorii sunt "activi": ei pot asculta linia pentru a capta mesaje, și apoi fac tot posibilul pentru a le descifra:

- poate obține orice mesaj din rețea
- e un utilizator legitim al rețelei, în particular poate iniția o conversație cu orice utilizator
- va avea ocazia să recepționeze mesaje de la orice utilizator A (mai general, se presupune că orice utilizator B poate deveni receptor pentru orice utilizator A)

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Primele rezultate formale

Dolev & Yao discută două tipuri de protocoale, definite prin operațiile permise în fiecare din ele:

1. Protocoale în cascadă
  - criptare cu orice cheie publică
  - decriptare cu cheia proprie
2. Protocoale cu etichetare cu nume (name stamp). Suplimentar:
  - adăugarea la mesaj a unui nume de participant
  - ștergerea numelui unui anumit participant
  - ștergerea oricărui nume

Problema corectitudinii devine o problemă de rescriere pentru șiruri dintr-un alfabet, decidabilă în timp polinomial
Dar nedecidabilă pentru clase mai complexe

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Protocoale de autentificare

protocoale prin care participanții se conving reciproc de identitatea lor și fie stabilesc (chei) secrete comune pentru comunicare, fie recunosc utilizarea cheilor secrete ale partenerilor.

– cele mai studiate protocoale de securitate din literatură

Notatii: A, B : participanți. S : server de autentificare. N_a, N_b : "nonce" (de la: number once) = număr aleator generat pentru a evita reutilizarea mesajelor vechi de către un intrus
 $\{X\}_K$: mesajul X criptat cu cheia K

[Needham & Schroeder '78] "Using Encryption for Authentication in Large Networks of Computers": articol clasic. Printre altele, sunt primii care au prezis importanța metodelor formale de verificare.

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Protocolul Needham-Schroeder cu cheie comună

- (1) $A \rightarrow S: A, B, N_a$
 A anunță serverului S intenția de a comunica cu B
(și garantează prospețimea mesajului cu un "nonce" N_a)
- (2) $S \rightarrow A: \{N_a, B, K_{ab}, \{K_{ab}, A\}_{K_{bs}}\}_{K_{as}}$
 S transmite lui A cheia K_{ab} , împreună cu un mesaj criptat pentru B , pe care A îl retransmite acestuia:
- (3) $A \rightarrow B: \{K_{ab}, A\}_{K_{bs}}$
 B extrage cheia K_{ab} și anunță pe A prin transmiterea unui nonce N_b :
- (4) $B \rightarrow A: \{N_b\}_{K_{ab}}$
 A confirmă retransmițând un mesaj bazat pe N_b
(în mod convențional, decrementat cu 1):
- (5) $A \rightarrow B: \{N_b - 1\}_{K_{ab}}$
Acum, ambii participanți știu că pot comunica cu K_{ab}

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Needham-Schroeder: vulnerabilitate (1)

[Denning & Sacco, 1981]

Problema: un intrus care a urmărit o sesiune anterioară poate să forțeze pe B să accepte o cheie veche, potențial compromisă

Intrusul I impersonază pe A (notăm $I(A)$) și trimite lui B mesajul (3) din sesiunea anterioară, cu cheia veche K_c :

- (3) $I(A) \rightarrow B: \{K_c, A\}_{K_{bs}}$
- (4) $B \rightarrow I(A): \{N_b\}_{K_c}$
- (5) $I(A) \rightarrow B: \{N_b - 1\}_{K_c}$

Pericolul: I are timp practic nelimitat să compromită cheia K_c

Corecție: etichete de timp (timestamps) sau nonce suplimentar

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Needham-Schroeder: vulnerabilitate (2)

- [Lowe '95] găsește eroare în protocolul cu chei publice (după 17 ani!)
- (1) $A \rightarrow B: A, B, \{N_a, A\}_{K_b}$ A cere comunicarea, transmite nonce N_a
  - (2) $B \rightarrow A: B, A, \{N_a, N_b\}_{K_a}$ B răspunde cu nonce propriu N_b
  - (3) $A \rightarrow B: A, B, \{N_b\}_{K_b}$ A confirmă recepția

Atac cu două sesiuni concurente: A inițiază sesiunea α cu intrusul I ; acesta impersonază pe A în sesiunea β cu B

- ($\alpha.1$) $A \rightarrow I: A, I, \{N_a, A\}_{K_i}$
- ($\beta.1$) $I(A) \rightarrow B: A, B, \{N_a, A\}_{K_b}$
- ($\beta.2$) $B \rightarrow I(A): B, A, \{N_a, N_b\}_{K_a}$
- ($\alpha.2$) $I \rightarrow A: I, A, \{N_a, N_b\}_{K_a}$
- ($\alpha.3$) $A \rightarrow I: A, I, \{N_b\}_{K_i}$
- ($\beta.3$) $I(A) \rightarrow B: A, B, \{N_b\}_{K_b}$

Descoperit: cu un model-checker (FDR) pentru limbajul CSP
Corecție: includerea numelui emițătorului, criptat, în mesajul (2)

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Tipuri de atacuri

"Cryptography is not broken, it is circumvented" – A. Shamir

Clark & Jacob, "A Survey of Authentication Protocol Literature, '97:

- Atacuri de "prospețime" (freshness attacks)
  - un mesaj (sau fragment) dintr-o sesiune de comunicație anterioară este memorat și inserat de un intrus într-o nouă sesiune
- Atacuri cu erori de tip (type flaws)
  - Un mesaj de compus din câmpuri, fiecare cu o anumită interpretare (date, număr unicat, numele unui participant, valoarea unei chei)
  - Atacul e bazat pe acceptarea unui mesaj cu o altă interpretare (pe câmpuri de biți) decât cea cu care a fost transmis inițial.

Verificare formală. Curs 10

Marius Minea

Tipuri de atacuri (cont.)

- Atacuri în sesiuni paralele
  - două sau mai multe sesiuni concurente ale aceluiași protocol
  - mesajele dintr-o sesiune folosite în atacul alteia
- Atacuri dependente de implementare
  - atacurile de tip pot fi eliminate dacă reprezentarea componentelor mesajului conține redundanță pt. a distinge tipul
  - interacțiunea dintre protocol și metoda de criptare (ex. schimbarea unui bit în criptarea bit cu bit)
- Atacuri la integritatea cheii (binding attacks)
  - inducerea în eroare asupra cheii publice a partenerului (înlocuirea cu cheia publică a intrusului)
- ... și multe altele

Modelarea în logica BAN

[Burrows, Abadi, Needham '89: "A logic of authentication"]

- cea mai importantă metodă de modelare în logică
- o logică despre *convîngeri* (logic of belief), spre deosebire de logicile despre *cunoaștere* (logic of knowledge)
- despre ceea ce *crede* fiecare participant că e adevărat

Scopul: de a exprima cu precizie:

- prezumțiile inițiale despre funcționarea unui protocol
- convingerile finale la care ajung participanții

Exemple:

- ce realizează (atinge) protocolul ?
- necesită mai multe prezumții decât alt protocol ?
- transmite/criptează ceva care nu e necesar ?

Logica BAN: noțiuni de bază

$P \models X$	P crede X
$P \triangleleft X$	P vede (primește, citește) mesajul X
$P \rightsquigarrow X$	P a spus (transmis) X cândva în trecut
$P \Rightarrow X$	P are jurisdicție asupra lui X . P este o autoritate în materie de X (ex. o cheie) și trebuie crezut
$\sharp(X)$	X este proaspăt (nu a fost trimis până acum)
$P \stackrel{K}{\leftrightarrow} Q$	P și Q pot folosi cheia comună K pentru a comunica
$\overset{K}{\rightarrow} P$	P are cheia publică K
$P \overset{X}{\leftarrow} Q$	X este un secret cunoscut doar de P și Q
$\{X\}_K$	mesajul X criptat cu cheia K
$\langle X \rangle_Y$	X combinat cu secretul Y (pentru identificare)

Logica BAN: reguli de inferență

Reguli cu privire la semnificația mesajelor:

- pentru chei comune:

$$\frac{P \models Q \stackrel{K}{\leftrightarrow} P, P \triangleleft \{X\}_K}{P \models Q \rightsquigarrow X}$$

- pentru chei publice:

$$\frac{P \models \overset{K}{\rightarrow} Q, P \triangleleft \{X\}_{K^{-1}}}{P \models Q \rightsquigarrow X}$$

- pentru secrete comune

$$\frac{P \models Q \overset{X}{\leftarrow} P, P \triangleleft \langle X \rangle_Y}{P \models Q \rightsquigarrow X}$$

Reguli referitoare la mesaje recente:

$$\frac{P \models \sharp(X), P \models Q \rightsquigarrow X}{P \models Q \models X} \quad \frac{P \models \sharp(X)}{P \models \sharp(X, Y)}$$

Logica BAN: reguli de inferență (cont.)

Regula de jurisdicție:

$$\frac{P \models Q \Rightarrow X, P \models Q \models X}{P \models X}$$

Compoziție: P crede un ansamblu $\Leftrightarrow$ crede părțile

Proiecție: P a spus un ansamblu $\Rightarrow$ a spus părțile

$$\frac{P \models X, P \models Y}{P \models (X, Y)} \quad \frac{P \models (X, Y)}{P \models X} \quad \frac{P \models Q \rightsquigarrow (X, Y)}{P \models Q \rightsquigarrow X}$$

Reguli de decriptare, de ex.

$$\frac{P \models \overset{K}{\rightarrow} Q, P \triangleleft \{X\}_{K^{-1}}}{P \triangleleft X}$$

Bidirecționalitatea cheilor și secretelor între participanți:

$$\frac{P \models R \overset{K}{\leftrightarrow} R'}{P \models R' \overset{K}{\leftrightarrow} R}$$

Exemplu: Needham-Schroeder cu chei comune

- (1) $A \rightarrow S: A, B, N_a$
- (2) $S \rightarrow A: \{N_a, B, K_{ab}, \{K_{ab}, A\}_{K_{bs}}\}_{K_{as}}$
- (3) $A \rightarrow B: \{K_{ab}, A\}_{K_{bs}}$
- (4) $B \rightarrow A: \{N_b\}_{K_{ab}}$
- (5) $A \rightarrow B: \{N_b - 1\}_{K_{ab}}$

Idealizăm protocolul: în loc de mesaje de biți, transmitem *formule logice*, corespunzătoare semnificației mesajelor:

- (1) Mesajul 1 e doar o solicitare, nu are valoare logică
- (2) $S \rightarrow A: \{N_a, B, (A \overset{K_{ab}}{\leftrightarrow} B), \sharp(A \overset{K_{ab}}{\leftrightarrow} B), \{A \overset{K_{ab}}{\leftrightarrow} B\}_{K_{bs}}\}_{K_{as}}$
- (3) $A \rightarrow B: \{A \overset{K_{ab}}{\leftrightarrow} B\}_{K_{bs}}$
- (4) $B \rightarrow A: \{N_b, (A \overset{K_{ab}}{\leftrightarrow} B)\}_{K_{ab}}$ de la B
- (5) $A \rightarrow B: \{N_b, (A \overset{K_{ab}}{\leftrightarrow} B)\}_{K_{ab}}$ de la A

Pornim de la premisele (abreviem $P, Q \models X$ pt. $P \models X$ și $Q \models X$):

$$A, S \models A \xleftrightarrow{K_{as}} S \quad B, S \models B \xleftrightarrow{K_{bs}} S \quad S \models A \xleftrightarrow{K_{sb}} B$$

$$A, B \models (S \models A \xleftrightarrow{K} B) \quad A \models (S \models \#(A \xleftrightarrow{K} B))$$

(o bună cheie e "proaspătă", premisă explicitată aici)

$$A \models \#(N_a) \quad B \models \#(N_b) \quad S \models \#(A \xleftrightarrow{K_{sb}} B)$$

$$\text{Din } A \models \#(N_a), \text{ și (2) deducem: } A \models S \models A \xleftrightarrow{K_{sb}} B, A \models S \models \#(A \xleftrightarrow{K_{sb}} B)$$

$$\text{iar apoi din regula de jurisdicție: } A \models A \xleftrightarrow{K_{sb}} B \quad A \models \#(A \xleftrightarrow{K_{sb}} B)$$

$$\text{După primirea fragmentului (3) de la } A, \text{ deducem: } B \models S \vdash A \xleftrightarrow{K_{sb}} B$$

$$\text{Nu se poate obține } B \models A \xleftrightarrow{K_{sb}} B \text{ fără premisa } B \models \#(A \xleftrightarrow{K} B) \text{ (!!)} \text{!}$$

Din prospețimea mesajelor (4) și (5) deducem $A \models B \models A \xleftrightarrow{K_{sb}} B$ și $B \models A \models A \xleftrightarrow{K_{sb}} B$, deci fiecare participant e convins atât de validitatea cheii, cât și că acest lucru e crezut și de celălalt.

Răționamentul evidențiază premisa care din cele văzute e periculoasă, permițând unui intrus să substituie o cheie compromisă.

Logica BAN: aplicabilitate și limitări

- permite demonstrarea unor proprietăți despre protocoale
- dacă nu se poate demonstra: motive serioase de dubiu
- poate identifica premise dubioase, neexplicitate altfel

Dar:

- logică monotonă: un fapt existent nu poate fi retractat
- nu tratează notiunea de confidențialitate a cheilor sau compromiterea acesteia (de exemplu: transmiterea unei chei în clar)

Verificare: model checking

Se poate aplica un model checker generic, modelând intrusul și acțiunile sale posibile.

Sau: model checker specializat, ex. BRUTUS [Clarke, Marrero, Jha]
Modelarea implicită a intrusului: o relație $\vdash$ prin care intrusul poate deriva mesaje m dintr-un set inițial de informații I :

- dacă $m \in I$ atunci $I \vdash m$
- concatenare: dacă $I \vdash m_1$ și $I \vdash m_2$ atunci $I \vdash m_1 \cdot m_2$
- proiecție: dacă $I \vdash m_1 \cdot m_2$ atunci $I \vdash m_1$ și $I \vdash m_2$
- criptare: dacă $I \vdash m$ și $I \vdash k$ atunci $I \vdash \{m\}_k$
- decriptare: dacă $I \vdash \{m\}_k$ și $I \vdash k^{-1}$ atunci $I \vdash m$

Protocolul: compoziție asincronă între participanți și intrus.

Intrusul poate asculta orice, și poate șterge, modifica sau adăuga mesaje cf. setului său de informații

Verificare: generare de teorii

Exemplu: RVChecker, REVERE [Kindred & Wing]

Utilizat pentru o logică de tipul BAN extinsă

Generarea de teorii (pentru anumite logici simple):

- o metodă sintactică de demonstrare de teoreme bazată pe saturare
- produce o reprezentare finită a unei teorii posibil infinite (toate teoremele generate din niște ipoteze și reguli)
- terminarea bazată pe limitarea aplicării regulilor de inferență care pot genera concluzii de dimensiuni mai mari decât premisele

Combinarea cu model checking:

- o premisă dubioasă găsită prin generarea de teorii: folosită pentru modelarea unui atac
- reciproc, un contraxemplu, modelat sub formă de deducție logică poate identifica o premisă dubioasă

Verificare: demonstrare de teoreme

Principalul dezavantaj pt. model checking: e necesar un model finit, deci limitarea a numărului de participanți și sesiuni

Demonstratoarele de teoreme nu au această limitare

Răționament/rescriere în Prolog: Interrogator [Millen'87]

NRL Protocol Analyzer [Meadows et al.]

- combinație theorem-proving + model checking
- pornește de la o stare de eroare (dorit inaccesibilă)
- caută înapoi folosind tehnici inductive

Athena [Song et al., CMU/Berkeley]

- reduce evaluarea unei formule la explorarea unui spațiu finit
- reprezentare (strand space) bazată pe cauzalitate și nu pe execuții individuale $\Rightarrow$ reduce mult spațiul stărilor
- explorarea de stări parametrizate cu variabile libere